Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 491/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vesilain muuttamisesta vesivoimayhtiöiden aiheuttamien kalahaittojen vähentämiseksi

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Kari Kulmalan /sin näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 491/2017 vp:

> *Aikooko hallitus muuttaa vesilakia vesivoimayhtiöiden aiheuttamien kalahaittojen vähentämiseksi?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vesivoimalaitoksen rakentaminen edellyttää aina vesilain mukaista lupaa. Jotta rakentamislupa voitaisiin myöntää, tulee hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatavan hyödyn olla huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Lupaa ei kuitenkaan saa myöntää, jos vesitaloushanke vaarantaa yleistä terveydentilaa tai turvallisuutta, aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa taikka suuresti huonontaa paikkakunnan asutus- tai elinkeino-oloja. Vaelluskalakantojen turvaamisen tavoitteelle on intressipunninnassa viime aikoina annettu aiempaa enemmän painoarvoa, mikä on johtanut tiukempiin lupamääräyksiin tai eräissä tapauksissa myös rakentamislupahakemuksen hylkäämiseen. Siltikin vesivoiman hyödyntäminen ja muut intressit voidaan edelleen sovittaa yhteen, kuten tuore Sierilän voimalaitoksen rakentamista koskeva korkeimman hallinto-oikeuden päätös (KHO:2017:87) osoittaa.

Voimassaolevan vesilain mukaan hankkeesta vastaava on velvoitettava ryhtymään toimenpiteisiin vahinkojen ehkäisemiseksi tai vähentämiseksi (kalatalousvelvoite) taikka määrättävä maksamaan tällaisten toimenpiteiden kohtuullisia kustannuksia vastaava maksu kalatalousviranomaiselle (kalatalousmaksu), jos vesitaloushankkeesta aiheutuu kalakannoille tai kalastukselle vahinkoa. Kalatalousvelvoitteella ja kalatalousmaksulla pyritään kompensoimaan vesitaloushankkeesta kalakannoille ja kalastukselle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia. Kalatalousvelvoite voi olla kalatie, kalataloudellinen kunnostustoimenpide, istutus tai muu kalataloudellinen hoitotoimenpide taikka näiden yhdistelmä. Kalatalousvelvoitetta ja –maksua voidaan tarkistaa, jos olosuhteet ovat olennaisesti muuttuneet. Kalataloudellisesti epätarkoituksenmukaiseksi osoittautunutta velvoitetta voidaan lisäksi tarkistaa, jos velvoitteen kalataloudellista tulosta voidaan parantaa sen toteuttamiskustannuksia merkittävästi lisäämättä.

Vesilupaa koskeva lainsäädäntö määräytyy osin sen mukaan milloin kyseessä oleva päätös on annettu. Erityisesti vanhoista, jopa 1800-luvulla myönnettyihin oikeuksiin pohjautuvista vesiluvista kalataloudelliset määräykset saattavat puuttua kokonaan. Toiminnanharjoittajat voivat olla keskenään hyvinkin erilaisessa asemassa sen suhteen, millaisia vesiympäristöä tai kalakantojen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 491/2017 vp

turvaamista koskevia velvoitteita luvassa toiminnanharjoittajan noudatettavaksi on määrätty. Uusien kalatalousvelvoitteiden liittäminen voimassa olevaan vanhaan vesilupaan on kuitenkin voimassaolevan lainsäädännön mukaan mahdollista vain hyvin rajallisesti.

Hallitus on seurannut vanhojen vesilupien velvoitteiden ajantasaisuutta koskevaa keskustelua ja tutkimustoimintaa. Hallitus pitää tärkeänä huolehtia ympäristöä koskevan sääntelyn ajanmukaisuudesta, unohtamatta kuitenkaan toiminnanharjoittajan oikeusturvaa. Kalaston elinolosuhteiden turvaaminen on olennaista myös vesienhoidon ja merenhoidon ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi. Asiassa on otettava huomioon myös muun ympäristölainsäädännön näkökohtia. Oikeusministeriössä laaditaan parhaillaan arviomuistiota vanhojen lupien kalatalousvelvoitteisiin liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä. Mahdollisista jatkotoimista päätetään arviomuistion valmistumisen jälkeen keväällä 2018.

Helsingissä 1.12.2017

Oikeusministeri Antti Häkkänen